

Jaarverslag KNNV-Regio Enschede 2022

Inhoudsopgave

| | |
|---|----|
| Voorwoord | 2 |
| Project Nectarindex:..... | 5 |
| Ontwikkelingen binnen de vereniging: | 6 |
| Ledenontwikkeling: | 6 |
| Facebook-Volgers: | 6 |
| Activiteiten in 2022: | 7 |
| Lezingen bij De MuseumFabriek: | 7 |
| Activiteiten bij DeMuseumFabriek: (Insecten/Beheer - avonden) | 7 |
| Cursussen/Activiteiten: | 8 |
| Inventarisaties: | 10 |
| Overige activiteiten: | 10 |
| Excursieverslagen van Jan Deterd Oude Weme | 11 |
| Excursieverslagen Rebecca Melkert op Facebook: | 15 |
| Bijlage 1: Nestkastjes Vlijertse Meden | 18 |

Februari 2023

Voorwoord

Gelukkig, gedurende het jaar 2022 werd de directe impact van Covid steeds minder merkbaar voor KNNV Enschede. Activiteiten binnen en buiten mochten en konden gaandeweg het jaar weer op normale wijze georganiseerd worden, zonder restricties als groepsgrootte, afstandsmaatregelen of mondkapjes.

Mutaties bestuur

Het jaar 2022 betrof een jaar vol ontwikkelingen. Allereerst, een wisseling van voorzitterschap. Wim Lengton trad na jaren van gepassioneerd voorzitterschap tijdens de algemene ledenvergadering in oktober 2022 af, om het stokje over te dragen aan de jongere generatie. Rebecca Melkert had zich verkiesbaar gesteld en werd unaniem verkozen voor de functie van voorzitter voor de duur van 3 jaar. Wim Bakker, welke dit jaar herverkiebaar was voor de functie als bestuurslid, werd ook unaniem herverkozen voor de duur van 3 jaar. Bestuursleden Jan Deterd Oude Weme en Kevin Collins, wiens termijnen nog niet zijn verlopen, blijven aan als respectievelijk bestuurslid en secretaris. Penningmeester Hans de Wijs heeft aangegeven per voorjaar 2023 zijn functie te willen overdragen aan een opvolger. Daarom is KNNV Enschede gestart met het zoeken naar een waardige opvolger voor het penningmeesterschap.

Samenwerking

Als vereniging maken wij al meerdere jaren dankbaar gebruik van faciliteiten van DeMuseumFabriek (DMF). Ook in 2022 vonden onze dinsdagavond bijeenkomsten plaats op de 7e verdieping van DMF en mochten wij gebruik maken van laptop, beeldscherm en koffiezetapparaat. Daarnaast verzorgde Wim Lengton namens KNNV Enschede verschillende gastsprekers op de donderdagavond, welke hun natuurgerelateerde lezing kwamen geven in het auditorium.

Eind maart startte KNNV Enschede daarnaast een nieuw project in samenwerking met DMF, waarbij vlak onder de dakrand van DMF 10 nestkasten werden opgehangen voor gierzwaluwen. Net als bij andere nestkastprojecten van KNNV Enschede, zal de bezetting nauwlettend in de gaten gehouden worden en is het wachten op de eerste bewoners. Afgelopen jaar werden er tevens meerdere gesprekken gevoerd met DMF om te af te stemmen op welke wijze wij onze samenwerking in 2023 willen voorzetten. Als KNNV Enschede besloten wij ons administratief los te koppelen van DMF, maar laten wij tegelijkertijd de individuele leden de keuze zich te binden aan DMF middels een vrijwilligerscontract of door vriend te worden van het museum. Over de aanmeldingsprocedure, voorwaarden en voordelen van deze bindingen zullen de leden bericht ontvangen.

Lezingen

Uiteraard hebben er ook veel natuurgerelateerde activiteiten plaatsgevonden. Te denken valt aan excursies, cursussen, projecten en lezingen.

Naar mate het jaar vorderde zagen we dat mensen de lezingen georganiseerd door KNNV Enschede die plaatshadden in DMF weer wisten te vinden. Het aantal bezoekers was wisselend en is nog lang niet terug op het niveau van voor de pandemie, maar wij vertrouwen op een blijvende stijging van bezoekers in het jaar 2023.

Lezingen zullen overigens niet meer met dezelfde frequentie als voorheen plaatsvinden. In gesprekken met DMF zijn we overeengekomen ongeveer eens in het kwartaal samen een

lezing te organiseren, mogelijk gekoppeld aan een thema waarover in het museum wordt geëxposeerd.

Natuuravonden

Naast aanpassingen rondom de lezingen, zijn ook de dinsdagavond bijeenkomsten veranderd. Heette deze avond eerst nog “Insectenavond”, nu is de dinsdagavond omgedoopt tot “Natuuravond”. Het gaat hier niet alleen om een naamswijziging, maar des te meer om een verrijking van ons aanbod. In 2022 zijn naast insecten al verscheidene andere natuurgerelateerde onderwerpen aan bod gekomen tijdens de Natuuravond. Dit proberen wij o.a. middels het uitnodigen van gastsprekers, zowel uit eigen ledenbestand als van daarbuiten, te realiseren. Aan bod kwamen al onderwerpen als boomkickers (door Erik Rolevink), natuurbeheer (door Alexander van der Elst), Stadsvogels (door Astrid Mos) en uilen (door Kevin Collins).

Basiscursus Veldbiologie

Naast tal van excursies in verschillende natuurgebieden in en om Enschede, heeft KNNV Enschede in april 2022 ook een driedaagse Basiscursus Veldbiologie verzorgd. Een grote groep geïnteresseerden nam deel aan de cursus bestaande uit een theorieday en twee cursusdagen in het veld. Vol enthousiasme deelden de gidsen hun kennis over de natuur met de deelnemers. Ecologie, dag- en nachtvlinders, libellen en juffers, maar ook vogels kwamen aan bod. Gebruik werd gemaakt van o.a. vlindernetten, loepjes, potjes, verrekijkers om de natuur dichterbij te halen en nog intenser te laten beleven.

Vlijertse Meden

Met veel plezier zijn er in 2022 verschillende bezoeken gebracht aan de Vlijertse Meden, het landgoed van bestuurslid Jan Deterd Oude Weme. Het monitoren (in het voorjaar) en schoonmaken (in het najaar) van ongeveer 30 nestkastjes is inmiddels een welbekende activiteit, waarnaar met veel plezier wordt uitgekeken en welke met nog veel meer plezier wordt uitgevoerd.

Nog zo'n terugkerende activiteit is de Nachtvliedernacht welke op de Vlijertse Meden, maar ook op Hof Espelo en De Viermarken door KNNV Enschede wordt georganiseerd. Zoals ieder jaar, was het ook deze keer een verrassing wat er op de doeken zou verschijnen.

Een nieuwe activiteit die plaatsvond op de Vlijertse Meden was de 250 Soorten Challenge, waarbij werd getracht tezamen 250 verschillende plant- en diersoorten te determineren. Het streefgetal werd net niet gehaald, maar dat gaf des te meer aanleiding voor een vervolg op deze activiteit.

Project Eau de Poel

Hoewel project Eau de Poel al enige jaren geleden in het leven was geroepen, heeft het o.a. door Covid een tijd stilgelegen. Echter, in het jaar 2022 werd dit anders. Er werden 15 verschillende poelen op Universiteit Twente onderzocht en bemonsterd om vervolgens te achterhalen hoe het is gesteld met de waterkwaliteit. Iedere poel werd onderzocht op onder andere indicatorsoorten, doorzicht en hoeveelheid waterplanten. Hiervoor werd gebruik gemaakt van materialen als schepnetten, waadpakken, onderzoeksbakken en een cuvet, welke werden gefinancierd met een Ger van Zanenvoucher van 500 euro. Eenmaal bemonsterd werd van iedere poel een buisje met water opgestuurd naar Vang De Watermonsters. Deze stuurde het op hun beurt naar het lab van NIOO-KNAW, waar de watermonsters werden onderzocht op stikstof- en fosforgehalte. Met de resultaten uit het

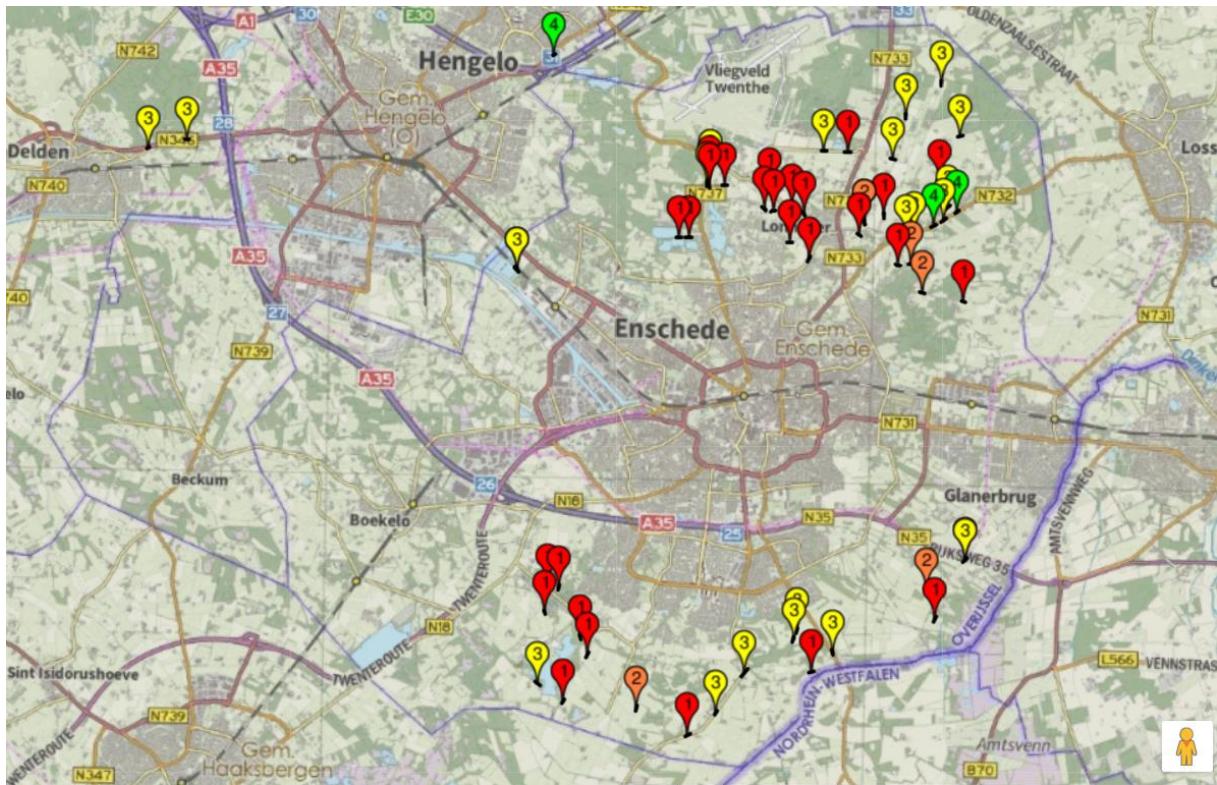
lab en ingestuurde gegevens van het wateronderzoek, werd duidelijk dat de poelen verschilden in waterkwaliteit. Een erg interessante uitkomst, daar verschillende van de poelen met elkaar in verbinding staan.

Zoals uit bovenstaande duidelijk wordt, betrof 2022 een bewogen jaar vol ontwikkelingen en natuurgerelateerde activiteiten. Ook in 2023 blijft het bestuur van KNNV Enschede zich inzetten om haar leden, maar ook potentiële nieuwe leden te interesseren in de natuur.

Project Nectarindex:

De Nectarindex is een mooi voorbeeld van 'citizen science'. Burgers kunnen een bijdrage leveren aan de kennis van de natuurkwaliteit in een gebied, ook hoe die in de tijd verandert maar ook hoe die verbeterd kan worden. Meten is weten.

Zie hieronder waar in samenwerking met ENHOE en het IVN in 2022 geïnventariseerd is.



Voor meer informatie hierover: <https://www.floron.nl/nectarindex>

Ontwikkelingen binnen de vereniging:

Ledenontwikkeling:

| | |
|-----------------------------|----|
| Eind 2021 | 33 |
| Eind 2022 | 44 |
| Opzeggingen: | 4 |
| Aanmeldingen: | 15 |
| Eind 2022 – Gewone Leden | 36 |
| Eind 2022 – Huisgenootleden | 8 |
| Eind 2022 – Jeugdleden | 0 |

Facebook-Volgers:

| | |
|-----------|----|
| Eind 2021 | 29 |
| Eind 2022 | 38 |

Activiteiten in 2022:

Lezingen bij De MuseumFabriek:

| Datum | Lezing/Excursie | Bezoekers | Spreker |
|--------------|---|-----------|----------------------|
| 24 maart | Zwaluwen zoeken in Zambia | 7 | Bennie van den Brink |
| 21 april | Het Harz | 16 | Wim Bakker |
| 15 september | Natuur, oh zo boeiend | 14 | Wim Weijering |
| 20 oktober | Nieuw Zeeland en de Zuidelijke Oceaan - | 35 | Marc Guyt |

Activiteiten bij DeMuseumFabriek: (Insecten/Beheer - avonden)

| Wat | Aanwezigen | Datum |
|--|------------|-----------------|
| Insectenavond (Digitaal via Skype) | 4 | 1 februari 2022 |
| Insectenavond (Digitaal via Skype) | 2 | 1 maart 2022 |
| Insectenavond | 9 | 5 april |
| Insectenavond | 6 | 3 mei |
| Insectenavond / Boomkikkeravond (Erik Rolevink) | 15 | 7 juni |
| Insectenavond / Beheeravond (Alexander van der Elst) | 14 | 5 juli |
| Insectenavond | 9 | 2 augustus |
| Insectenavond | 9 | 6 september |
| Insectenavond | 8 | 4 oktober |
| Natuuravond / Stadsvogels (Astrid Mos) | 10 | 1 november |
| Natuuravond / Uilen (Kevin Collins) | 21 | 6 december |

Cursussen/Activiteiten:

| Activiteit | Inhoud | Wanneer | Waar | Deelnemers |
|---|--------------|-------------------|----------------------|------------|
| Op zoek naar Parkvogels | 1 excursie | 22 januari 2022 | Van Heek Park | 8 |
| Klapekster | 1 excursie | 5 februari 2022 | Haaksbergerveen | 5 |
| Watervogels | 1 excursie | 19 februari 2022 | Kristalbad | 9 |
| Park de Hooge Boekel | 1 excursie | 5 maart 2022 | Park De Hooge Boekel | 8 |
| Mini-cursus Tuinvogels – deel 1 | 1 excursie | 19 maart 2022 | Van Heek Park | 12 |
| Mini-cursus Tuinvogels – deel 2 | 1 excursie | 26 maart 2022 | Kristalbad | 12 |
| Wandeling 't Holthuis | 1 excursie | 9 april 2022 | Holthuis | 3 |
| Basiscursus Veldbiologie – deel 1 | 1 theorie | 14 april 2022 | DeMuseumFabriek | 25 |
| Basiscursus Veldbiologie – deel 2 | 1 excursie | 23 april 2022 | Hof Espelo | 25 |
| Nestkastjes Controleronde 1 – Vlijertse Meden | 1 activiteit | 2 mei 2022 | Deurningen | 6 |
| Project Nectar Index – Kick Off | 1 activiteit | 7 mei 2022 | Kristalbad | 10 |
| Basiscursus Veldbiologie – deel 3 | 1 excursie | 14 mei 2022 | Ledeboerpark | 15 |
| Nestkastjes Controleronde 2 – Vlijertse Meden | 1 activiteit | 14 mei 2022 | Deurningen | 5 |
| Beekrombout | 1 activiteit | 4 juni 2022 | Buurserbeek | 6 |
| Nestkastjes Controleronde 3 – Vlijertse Meden | 1 activiteit | 5 juni 2022 | Deurningen | 4 |
| Nachtvlindernacht | 1 excursie | 10 juni 2022 | Hof Espelo | 9 |
| Nachtvlindernacht | 1 excursie | 17 juni 2022 | De Viermarken | 13 |
| Kleine ijsvogelvlinder | 1 excursie | 25 juni 2022 | Hof Espelo | 7 |
| Nachtvlindernacht | 1 excursie | 1 juli 2022 | Vlijertse Meden | 10 |
| Libellenbelevens met de camera | 1 excursie | 9 juli 2022 | UT | 8 |
| Zilveren Maan | 1 excursie | 16 juli 2022 | Luttenbergerven | 4 |
| Jagend op de Weidebeekjuffer (met de camera) | 1 excursie | 23 juli 2022 | Zoddebeek | 3 |
| Vogelhut Oelermars | 1 excursie | 13 augustus 2022 | Losser | 6 |
| 250 Challenge | 1 activiteit | 20 augustus 2022 | Deurningen | 11 |
| Quiz-Night | 1 activiteit | 24 augustus 2022 | UT | 10 |
| Sprinkhanen | 1 excursie | 3 september 2022 | Buurserbeek | 8 |
| Vogeltrek | 1 excursie | 24 september 2022 | Haaksbergerveen | 5 |
| Nestkastjes Schoonmaken – Vlijertse Meden | 1 activiteit | 22 oktober 2022 | Vlijertse Meden | 9 |
| Najaarswandeling | 1 excursie | 29 oktober 2022 | Witte Veen | 13 |
| Stadsvogels | 1 excursie | 12 november 2022 | Wesselerbrink | 9 |

| | | | | |
|-----------------|------------|------------------|------------------|----|
| Stoeplantjes | 1 excursie | 26 november 2022 | De MuseumFabriek | 5 |
| Uilen | 1 excursie | 18 december 2022 | Ledeboerpark | 10 |
| Winterwandeling | 1 excursie | 30 december 2022 | Lindermaten | 7 |

Inventarisaties:

| Gebied: | Aantal bezoekdagen: | Aantal waarnemingen |
|---|---------------------|---------------------|
| Campus / UTwente | 30 | 134 |
| Ledeboerpark/Wageler/Viermarken | 243 | 1801 |
| Maatmanweg x Roessingsbleekweg | 10 | 31 |
| Landschap Overijssel (Lonnekermeer, Hof Espelo, Wildernis, Drienerbos etc.) | 9 | 214 |
| Vitens Waterwinning | 11 | 44 |
| Vlijtse Meden (250 Challenge is niet meegenomen) | 4 | 196 |

Overige activiteiten:

| Wat | Wanneer / Hoe vaak? |
|----------------------------|---|
| Algemene Leden Vergadering | Deze heeft plaatsgevonden in Oktober 2022 (12 mensen aanwezig) |
| Bestuursvergaderingen | 10 maal in 2022 |
| Besprekingen gevoerd met: | De Museum Fabriek Zorgboerderij De Viermarken Universiteit Twente |

Rebecca Melkert & Hans de Wijs & Jan Deterd Oude Weme & Wim Bakker & Kevin Collins

(Bestuur KNNV-Regio Enschede)

Enschede, Februari 2023

Excursieverslagen van Jan Deterd Oude Weme

Excursie Kleine Ijsvogelvlinder

25 juni 2022

Omdat het bij excursies in de natuur niet onbelangrijk is iets over het weer te vertellen, begin ik daar maar mee. Deze zaterdag is het lekker weer, vrij stralend, met temperaturen tussen de 25 en 30 graden Celsius. Wolken zijn niet geheel afwezig en laten zich wisselend zien. Kortom, prima weer om op pad te gaan. Zo dachten 7 leden er ook over, al is dat maar een klein percentage van ons ledenaantal, dat tot net boven de 40 gestegen is. We zijn gestaag aan het stijgen, heel mooi.

Voorzitter Wim bijt bij de plek van samenkomst het spits af met een kort welkomstwoord en kan het niet laten, dat hij nog geen minuut geleden, heel vlakbij dus, een eikenpage heeft zien fladderen. Graag wil hij ons die ook laten zien, enthousiast als hij nog steeds is; deze poging mislukt echter. Deze inmiddels zeldzame bosvlinder krijgen we niet in het vizier.

Omdat het vandaag de bedoeling is verschillende Espelose plekken te bezoeken, hebben de bedenkers Kevin en Wim B er een excursie met fiets van gemaakt. De fietsen leggen we bij het Koetshuis aan de ketting en gaan – te voet – rechts om het pad op.

Zelf kom ik uit Deurningen aanfietsen en daar staat de jaarlijkse wedstrijd Run Bike Run op op de agenda; naar analogie hiervan, zou een Walk Bike Walk excursie ook nog niet zo'n gekke benaming zijn. Wie weet, misschien iets voor volgend jaar.

We zijn nog maar net gestart, of in de kopgroep zien ze al een kleine ijsvogelvlinder. "Waar, waar", hoog in de eikenbomen, maar in de staart van de groep krijgen we 'm niet te zien Verdorie! Als een van de weinigen, heb ik zelf deze toch wel wat bijzondere vlinder nog nooit met eigen ogen aanschouwd.

Strikt gesproken, is onze missie na hooguit 5 minuten al geslaagd en kunnen we rechtsomkeert maken, maar zo strikt zijn we gelukkig niet. Vanzelfsprekend wandelen we verder en zijn benieuwd, wat op ons pad komt. Heel onverwacht dient zich inderdaad op de grond een zwarte, relatief grote keverachtige aan, die door Wim B. wordt opgemerkt. Het zou een wortelboktor zijn (als we obsidentify mogen geloven), een beestje dat in de groenteteelt vast een slechte naam zal hebben.

Zodra we daarna op het paadje komen, omzoomd door hoofdzakelijk bramen, is het hek als het ware van de dam en dienen de Ijsvogels zich bij bosjes aan. Bij een excursie, met het doel exclusief een soort op te sporen, loop je altijd de kans hierin niet te slagen en toch wat teleurgesteld naar huis te gaan. Gelukkig is hier vandaag totaal geen sprake van. Hier zijn de kleine ijsvogels nog best aardig vertegenwoordigd.

Nature Today schrijft er deze dagen ook over, onder meer het volgende: Om sommige bijzondere soorten te zien, moet je niet alleen geluk hebben, maar ook op de goede plek zijn. De kleine ijsvogelvlinder is bijvoorbeeld zo'n soort. Ze is nogal kieskeurig als het om haar woonplaats gaat. Haar droomhuis is een gemengd bos of loofbos waar het vrij vochtig is, met genoeg schaduw. De rupsenleven namelijk op planten in de halfschaduw, vooral op wilde kamperfoelie. Maarde vlinders drinken veel nectar van bloeiende planten, die juist op zonnige openplekken of langs bosranden staan. Niet zomaar elk bos is dus geschikt! Vooral in Twente, de Achterhoek en de IJsselvallei zijn ze te vinden, en ook op een paar plekken in Zuid-Nederland.

Bramen zien we volop, kamperfoelie even wel niet echt duidelijk. Zal hier vast zijn. We lijken overwegend mannetjes rond te zien fladderen. Volgens mijnveldgids houden de vrouwtjes zich op rond de kamperfoelieplanten, op zoek naar geschikte plekken om hun eitjes te leggen.

Op het eind van ons paadje, komen we bij een graanveld uit, pleksgewijs meteen blauwe waas van korenbloem. We vragen ons bij een geelbloemige toorts af, welke plant het precies is. Agrimonie komt hierbij om de hoek kijken als kanshebber. Obsid beslecht: zwarte toorts. Slangenkruid wordt ook waargenomen, wel in enkelvoud. Pyamawantsen zijn wel met meerderen, veelal parend. Dat was hier vorig jaar, geloof ik, ook aan de hand. Opmerkingen als "die beestjes lijken hun pyjama graag uit te doen" tot "vast ook geen onderbroek aan" blijven niet uit. Lachen. . .

We besluiten hetzelfde pad terug te gaan en de wereld van een andere kant te bekijken; dit kan geen kwaad. Weer veel ijsvogeltjes. Nu komt ook de kamperfoelie in beeld. Op een blaadje ziet Wim L. het werk van een mineervlieg.

Dan op de fiets naar het Vitensterrein aan de overkant van de weg. We kiezen een specifieke strook uit om te inventariseren. Gemaaid is er ook en goed begrijpen waarom dit is, doen we niet echt. Het maaisel ligt er nog. Een steenachtig pad is schoon gespoten??

Toch wel een mooi stukje natuur. Met zowaar veel dikkopjes, zelfs geelsprietdikkopjes in ruime mate. Zandoogjes, koevinkjes en gehakkelde aurelia's ontbreken niet in deze grassige omgeving. Aangekomen bij de grote vijver zijn overal libellen waar te nemen. Een tandem waterjuffers, met zowaar een onvolledig en toegetakeld lijfje van een van

de partners wekt bevreemding. Boven het water zien we o.a. de zuidelijke keizerlibel in gave tandem eitjes afzetten. Planten als de grote wederik, valeriaan (wat een lekkere geur) en koninginnekruid doen van zich spreken. Evenals de guldenroede, al zou het wel de Canadese variant zijn volgens Erik. En we zagen de rietorchis hier verschijnen, al is het nog mondjesmaat, maar toch. . . Ook enkele boktorren, o.a. de geringelde smalbok. Mooi getekend en gekleurd. Teruggefietst naar het Koetshuis zit een klein gezelschap nog even na. We vinden het een geslaagde excursie met mooie waarnemingen, veel kleine ijsvogelvlinders , mooi weer niet te vergeten en overwegend nog mooie natuur in dit buitengebied van Enschede.

Ineens denkt Wim L. een grote weerschijnvlinder te zien. Het zal toch niet waar zijn. Geen van ons zag 'm, toch schijn? Geeft niet, excursie was al geslaagd.

Tekst: Jan

Redactie: WimB

Foto's: Jan, WimB

Excursie Oelemars

13 augustus 2022

Voor de eerste keer gaat onze KNNV regio Enschede op bezoek bij deze bekende vogelkijkhut, wat niet betekent dat dit voor de meesten onbekend terrein is. Zelf ken ik deze plek nog niet en ben dan ook erg benieuwd naar wat deze excursie zal brengen.

Wat een grote plas is het waaraan de kijkhut gelegen is. Je zou haast kunnen spreken van een meer, pal aan de grens met Duitsland. We zijn (maar) met zijn zessen, best een gering aantal naar mijn idee, ook gelet op ons stijgende ledenaantal dat inmiddels boven de 40 uitkomt. Een punt is uiteraard wel dat we midden in de vakantieperiode vertoeven en veel mensen hun agenda ingevuld hebben met andere activiteiten. Een ander, wellicht veel belangrijker punt, is de voorspelling dat we op deze dag tegen een hittegolf zullen aanlopen omdat het de derde dag boven de 30 graden Celsius zal zijn (na twee keer minimaal 25 graden).

We beginnen om 10 uur en hoewel in de aankondiging duidelijk is aangegeven dat het startpunt bij de uitkijktoren aan de Ravenhorsterweg is, slagen een paar lieden er in dit te negeren en rechtstreeks naar de onverharde weg te rijden waar de kijkhut aan ligt. In alle eerlijkheid moet ik bekennen dat ik een van hen was. Gewoon slordig gelezen en aangenomen dat een bezoek aan de Oelemars meteen ook inhoudt dat we daar ter plekke ook zouden starten. Ik ben de auto nog niet eens uitgestapt, of Kevin belt al en attendeert me met een concrete vraag op mijn overhaaste veronderstelling, “waarom rijd je aan de uitkijktoren voorbij?”

Te voet (nee, was geen straf) terug naar de toren, die dan ook nog beklommen moet worden. Judith vindt dit – begrijpelijk – ietwat te gortig en gaat rechtstreeks naar de hut aan de overkant van het water. Olga, Wim B., Kevin en ik wagen ons aan de klim via de wenteltrap.

Nog maar net boven aangekomen en echt een beetje “achter de adem”, belt voorzitter Wim, “Waar zijn jullie?”. Ook niet goed gelezen dus. Hij stelt voor zelf linea recta naar de hut te gaan. Verstandig die voorzitters!

Met zijn vieren kijken we uit over het wateroppervlak dat er vrijwel rimpelloos bij ligt. Wat zouden er een boel vogels heerlijk op het water kunnen ronddobberen, maar ze zijn er op dit moment nauwelijks. Aan de randen zijn her en der wat ganzen waar te nemen, maar niet goed te onderscheiden. “Is dat geen Canadees”, vraagt een van ons. Het antwoord blijft ongewis.

Ook rondom in de boomtoppen is geen vogel te bekennen. Ze houden zich, zo weten we, lekker schuil in deze periode, maar het voelt wel stil aan. Een van ons gooit nog een balletje op over zijn fantasie, dat we hier wel eens een slangenarend als zomergast zouden kunnen aantreffen. De uitkijk eindigt vanzelfsprekend met dezelfde weg terug naar beneden, die gelukkig een stuk gemakkelijker verloopt.

Dan naar het houten platform (vlonder) aan de overkant van de weg, omgeven door allerlei water-, en moerasachtige planten, waaronder riet, kattenstaart, uitgebloeide moerasspirea en verdwaald boerenwormkruid. Vanuit het riet meldt zich een kleine karekiet, inderdaad je hoort hem wel, maar ziet hem niet. Op de watervlakte was een fuut heerlijk aan het duiken. Een koolwitje laat zich ook nog even bewonderen.

De oeverwaluwanwand aan de overkant jammer genoeg niet goed kunnen bekijken. Tijd om de hut op te zoeken, in de hoop dat deze tevens wat koelte zou kunnen bieden. De temperatuur was voelbaar van een tropisch gehalte.

Er waren al wat meer bezoekers, maar over plek hadden we niet echt te klagen. Verrekijkers dan wel camera met telelens in de aanslag. De excursie gaat dan ietwat merkwaardig over in een zitpositie op de bank. Alsof de vogels ons maar moeten opzoeken in plaats van andersom.

Wachten wat er zich voor je ogen gaat afspelen. We krijgen een aardige koppel nijlganzen (wat een elegante beesten toch, zo van dichtbij) te zien, alsook grauwe ganzen (waar zie je ze niet), enkele aalscholvers (die naar ademhappend de zon lijken te trotseren), een pleviertje aan de linkerkant (voor de rechtse toeschouwers, nauwelijks te zien), een enkele spreeuw met een wat hangende vleugel, een kwiek kwikstaartje, dat tussen de grotere vogels wel heel iel aandoet. Op het water een fraaie kuifeend, die ons laat zien hoe je moet duiken en onder water meters maakt.

Met de verrekijker komen er ook libellen in beeld, al zijn deze in de gauwigheid veelal niet te herkennen. De vogels zitten ogenschijnlijk vredig bij elkaar en gunnen elkaar de ruimte, zelfs de als agressief bekend staande nijlganzen laten zich van hun vriendelijke kant zien. Wel vertoeven de verschillende soorten bij voorkeur met soortgenoten onder elkaar. Al gauw kiezen ze achtereenvolgens het sop en onttrekken zich groepsgewijs aan ons blikveld.

De grauwe ganzen zwemmen statig in een diagonale lijn naar een andere bestemming (om te foerageren?). Weg van het publiek. Ondertussen begint in de hut bij sommigen het verlangen op te komen, dat zich maar eens een spectaculair vogeltje moet laten zien, de ijsvogel heeft de eer bovenaan de lijst te staan.

Allengs wordt weer eens duidelijk, dat we het geluk niet over ons kunnen afroepen en het zullen moeten doen met wat zich aandient. En ja hoor, vlak voor ons vertrek uit de hut, zien Wim B. en Kevin ineens aan de linkerkant een rode wouw overvliegen. Direct klinkt het “Waar, waar. . .”, met als ontvullende antwoord “Hij is al weer weg”!!

Zo hard kan een excursie zijn: de (onverwachte) topper van de dag maar enkele seconden in de lucht zichtbaar en door slechts twee van de zes deelnemers gezien. We zullen het er voor vandaag mee moeten doen en verlaten de Oelemarshut. De hittegolf tegemoet.

Tekst: Jan

Redactie: WimB

Foto's: Jan

Voor meer mooie verslagen van Jan, zie: <https://enschede.knnv.nl/excursieverslagen/>

Excursieverslagen Rebecca Melkert op Facebook:

Uilenwandeling Ledeboerpark

18 december 2022:

Daar stonden we dan met z'n allen bij het Lammerinkwönner in het Ledeboerpark. Handen diep in de zakken, muts ver over het hoofd getrokken, wiebelend van het ene been op het andere. Er ligt nog sneeuw van een paar dagen geleden op de harde, bevroren grond en op diverse poelen in de omgeving is vandaag nog geschaatst. Het was acht uur 's avonds, donker en -4 graden Celsius.

Voor KNNV Enschede een goed moment voor een uilenexcursie!

Ondanks dat het wiebelen vooral bedoeld was om de koude tegen te gaan, sprak het zeker ook van enthousiasme onder de deelnemers. Van de zes uilensoorten die in Nederland voorkomen (toevallige passanten daargelaten), achtte wij de kans aannemelijk deze avond twee soorten te kunnen aantreffen. Allereerst de bosuil, welke geregeld in en om het Ledeboerpark wordt gespot. Ten tweede de kerkuil, welke zich ook een territorium heeft toegeëigend in de omgeving. Verschillende deelnemers zijn bekend met de bosuil uit het Ledeboerpark welke liefkozend Heinrich wordt genoemd (zie foto). Een ander hoort regelmatig de bosuil in de tuin, maar het zien van deze nachttactieve vogel is natuurlijk best lastig.

Een van de beste manieren om de bos- en kerkuil te vinden, is door bij schemer af te gaan op het geluid. Voor velen heel herkenbaar is de roep van de bosuil, welke vaak in griezelfilms wordt gebruikt; hoe-hoe-hoe-hoeoeoe. Veel griezeliger is echter het gekrijs en geblaas van de kerkuil! Het is een geluid dat niet op schrift is uit te drukken, maar de rillingen over je lijf doet lopen wanneer je er plots mee wordt geconfronteerd en er niet op bedacht bent.

Onze ronde begon goed. Na nog geen kilometer liepen we meteen verkeerd... Bijna het erf op van een woonhuis dat grenst aan het Ledeboerpark. Een echte scout zou het direct zijn opgevallen dat er bandensporen lopen en hoewel wij als natuurvereniging ook vaak naar beneden kijken, zagen we dit toch even over het hoofd. Tsja, je ziet ook zo weinig tussen de bomen als het donker is! We maakten rechtsomkeert en vervolgden onze weg, de juiste dit keer.

Hoewel we als groep ons best deden relatief stilletjes te lopen, bleven we op een zeker moment even stilstaan om goed te luisteren naar onze omgeving. Het bleef geruisloos stil. Om meneer of mevrouw uil een beetje uit de tent te lokken, besloten we wat geluidsfragmenten van de bosuil af te spelen. Geen respons. Heel terecht vroeg een deelnemer of dit geen kwaad kan in verband met verstoring. Zou dit veelvuldig gedaan worden of in de periode dat jongen grootgebracht worden, dan zou dit zeker voor verstoring kunnen zorgen. Echter, op een dergelijke wijze worden sommige uilensoorten ook op aantal geschat. Voor deze uilenwandeling kunnen we de uitzondering voor het afspelen van het geluid wel een keertje maken.

Terwijl we nog bezig zijn met onze telefoon waarmee we het geluid afspeelden, roept opletterend bestuurslid Wim H Bakker ineens "Uil! Opletten jongens, er vloog net een uil over!" In plaats van naar de telefoon te kijken, hadden we ons zicht (hoe weinig ook, zo in het donker) beter even omhoog kunnen richten. Niet gehoord en door verder niemand gezien. Wat een pech, uiltje weg! Maar, dit gaf goede moed om verder te gaan!

We liepen langs verschillende ideale foerageerplekken; veldjes omringd door bomenrijen of bosjes, met veel strooisel onder de zowel hogere als lagere vegetatie. Ideaal voor o.a. muizen en juist daarom voor uilen. De meeste muizensoorten, afgezien van slaapmuizen als de hazel- en eikelmuis die in Zuid-Limburg voorkomen, houden overigens geen winterslaap. Ze blijven het hele jaar door actief. Daarnaast kunnen muizen maar heel kort zonder voedsel, dus ook in winterse omstandigheden is de muis genoodzaakt op pad te gaan om voedsel te zoeken. Sommige muizen pakken het iets slimmer aan en leggen ondergrondse voorraadkamers aan, zoals de veld- en bosmuis.

Inmiddels waren we bijna rond en kwamen we aan bij de boom van Heinrich. Aangezien we niets hoorden, schenen we voorzichtig met de zaklamp op de plek waar Heinrich zich vaak schuilhoudt. Helaas, niet thuis! Dan toch nog eens een geluidsfragment afspelen. Warempel er werd teruggeroepen! Het geluid kwam uit een andere richting dan verwacht en vol enthousiasme snelden we ons in de richting van het geluid. Heel helder hoorden we de roep

van de bosuil en wat klonk dat mooi! Hoewel we het dier niet nogmaals hoorden noch konden vinden, sloten we de avond voldaan af en keerden we huiswaarts.

Natuurlijk de groeten,

Rebecca Melkert

Voorzitter KNNV Regio Enschede

Mail: voorzitter@enschede.knnv.nl

Website: <https://enschede.knnv.nl>

Lezing Stadsvogels door Astrid Mos

Dinsdagavond was het zover: tijdens de maandelijkse Natuuravond van KNNV Enschede heeft enthousiast lid van de club Astrid Mos een lezing gegeven over stadsvogels! Dit vond plaats op de zevende verdieping van DeMuseumFabriek, ons vaste plekje.

Even voelde het alsof we meededen aan een studentenwedstrijdje Twingo proppen, toen we met zo'n 10 man de lift instapten en ons naar boven begaven. Opmerkingen als: "even de buiken inhouden!" en "kan dat wel met zoveel man?" kwamen voorbij. Gelukkig was de lift berekend op ons gezelschap en bereikten we heelhuids de zevende verdieping.

Na een technisch probleempje dat niet werd opgelost, maar wel creatief omzeild, stak Astrid van wal! Het werd meteen interessant, want wanneer is een vogel nu eigenlijk een stadsvogel? Dit blijkt pas het geval als 32% van de Nederlandse populatie in de stad broedt. Helaas blijken de populaties stadsvogels in de jaren 1990-2017 met meer dan de helft afgenomen te zijn. De kuifleeuwerik is bijvoorbeeld als broedvogel uit Nederland verdwenen en de Europese kanarie kent ook een sterke afname. De huiszwaluw daarentegen doet het erg goed!

Astrid kwam met tal van leuke weetjes en eigenaardigheden over zo'n 20 stadsvogels die Nederland rijk is. De duif was onderwerp van grapjes en gelach, want ondanks dat deze vogel – anders dan andere vogels – water opzuigt in plaats van scheidt (een bijzondere eigenschap), volgde toch meerdere malen de conclusie dat het geen pientere vogel is. Dat klungelig ogende geklapper met de vleugels, nesten die nou niet echt bekend staan om hun stevigheid en die jongen...nou het lelijke jonge eendje van Hans Christian Andersen is er niets bij.

De ekster en de kauw daarentegen bleken wel intelligente vogels! Zo vertelde Astrid dat uit onderzoek is gebleken dat de ekster zichzelf herkent in een spiegel en daarmee zelfbewustzijn toont. Ook de kauw is aan onderzoek onderworpen en bleek net als mensen z'n ogen te gebruiken om met soortgenoten te communiceren. Super interessant!

Nog veel meer boeiende wetenswaardigheden passeerden de revue, waaronder het imitatiegedrag en de dans van de spreeuw, het roerige liefdesleven en de triootjes van de heggenmus, de gaai – garrulus glandarius; wat zoveel betekent als 'voortdurend krassende eikelzoeker' - die wel 6 eikels tegelijk weet te vervoeren om deze vervolgens te verstoppert en de veelzeggende Latijnse naam van de gierzwaluw (apus apus) wat 'zonder voeten' betekent en verwijst naar de zeer korte pootjes van het diertje dat het grootste gedeelte van z'n leven in de lucht doorbrengt.

Nog veel meer kon Astrid vertellen over stadsvogels in Nederland, maar helaas brak om 10 uur de tijd aan om huiswaarts te keren. Zo compact als we met de lift naar boven waren gegaan, gingen we ook weer naar beneden. Nu met veel nieuwe wetenswaardigheden over stadsvogels op zak, waar we iedere geïnteresseerde mee vermeld kunnen doen staan.

Bedankt Astrid voor jouw interessante lezing!!

Natuurlijk de groeten,

Rebecca Melkert

Voorzitter KNNV Regio Enschede

Mail: voorzitter@enschede.knnv.nl

Website: <https://enschede.knnv.nl>

Voor meer mooie verslagen van Rebecca, zie de Facebook-pagina van de KNNV-Regio Enschede

Bijlage 1: Nestkastjes Vlijertse Meden

| Nestkast | Richting | Type | 2 mei 2022 (Controle) | 14 mei 2022 (Controle) | 5 juni 2022 (Controle) |
|----------|------------------|---------------|-------------------------------|--|----------------------------|
| 1 | Oost | Mees | P.Mees + 10 eieren + 1 kuiken | 9 jonge Pimpelmeesjes | Uitgevlogen (1 eitje over) |
| 2 | Noord-Oost | Mees | Mosbodem | Mosbodem | Mosbodem |
| 3 | Noord | Mees | 8 eieren | 7 jonge Koolmeesjes | Uitgevlogen |
| 4 | Noord-Oost | Mees | Leeg | Leeg | Leeg |
| 5 | Noord-Oost | Mees | Leeg | Leeg | Leeg |
| 6 | Noord-Noord-Oost | Mees | Mosbodem | Mosbodem | Mosbodem |
| 7 | Oost | Mees | Leeg | Leeg | Leeg |
| 8 | Noord-Oost | Mees | Koolmees op nest | 6 jonge Koolmeesjes | Uitgevlogen |
| 9 | Zuid-Oost | Mees | Mosnest | Mosnest | Mosnest |
| 10 | Noord-Oost | Mees | 9 eieren (Koolmees) | Jonge Koolmeesjes | Uitgevlogen |
| 11 | Noord-Oost | Mees | PimpelMees op nest | Meer dan 6 jonge pimpelmeesjes | Uitgevlogen |
| 12 | Noord-Oost | Mees | PimpelMees op nest | Moeder op nest met jonge pimpelmeesjes | Uitgevlogen (1 dood jong) |
| 13 | Noord-Noord-Oost | Mees | Koolmees op nest | Koolmees & jonkies op nest | Uitgevlogen (1 eitje over) |
| 14 | Noord-Oost | Mees | 8 eieren | Koolmees & jonkies op nest | Uitgevlogen |
| 15 | Noord | Mees | Koolmees op nest | Jonge Koolmeesjes | Uitgevlogen |
| 16 | Noord-Oost | Gekr. Roodst. | Leeg | Leeg | Leeg |
| 17 | Zuid | Gekr. Roodst. | Leeg | Leeg | Leeg |
| 18 | Noord-West | Open | Leeg | Leeg | Leeg |
| 19 | Noord-West | Spreeuw | Nestbodem | Nestbodem | Nestbodem |
| 20 | Noord-Oost | Spreeuw | Nestbodem | Nestbodem | Nestbodem |
| 21 | Noord-West | Torenavalk | Leeg | Leeg | Leeg |
| A | Zuid | Mees2 | Leeg | Leeg | Leeg |
| B | Oost | Insecten | ----- | | |
| C | Noord-Oost | Mees | 3 eieren | Koolmees op nest | Uitgevlogen |
| D | Noord-Oost | Mees | Koolmees op nest | Koolmees op nest | Uitgevlogen |

| | | | | | |
|---|------------|----------|-------------------------------|---|------------------------|
| E | Oost | Mees | Nestbodem (voorkant op grond) | Nestbodem | Nestbodem |
| F | Noord-Oost | Bosuil | Takjes (klosjes los) | Dode duif(Waarschijnlijk Holenduif1) & 1 ei | (Holenduif) + 2 eieren |
| G | Zuid | Insecten | ----- | | |
| H | Noord-Oost | Melkbus | Leeg | Leeg (achterkant bevat gaten) | Leeg |
| I | Zuid-Oost | Driehoek | K.Mees + 7 kuikens | Vliegvlugge kuikens | Uitgevlogen |
| J | Zuid-West | Mees | Koolmees op nest | Koolmees op nest | Uitgevlogen |
| K | Noord-West | Eekhoorn | Vergeten | | |